

Granskning av kursplaner – en arbetsrapport utifrån riktlinjerna för kursplan

Bakgrund

Linnéuniversitetets kursplaner för vårterminen 2010 har fastställts av prefekter vid Högskolan i Kalmar och Växjö universitet på delegation av organisationskommittén.

Genom ordförandebeslut fastställde organisationskommittén den 12 mars 2009 mall för kurs- och utbildningsplan. På delegation från organisationskommittén fastställde dekangruppen den 22 april 2009 de riktlinjer för kursplan som ligger till grund för granskningen. Mallen och riktlinjerna för kursplan har kompletterats med manualer för inmatning i Kursinfo¹. Kursplaner för vårterminen 2010 skulle enligt tidsplan vara fastställda i Kursinfo den 1 augusti 2009.

Efter fastställande av vårterminens kursplaner har organisationskommittén fastställt lokala regelverk för utbildning på grundnivå och avancerad nivå på Linnéuniversitetet. Riktlinjer för kursplan benämns där *Instruktioner för utformande av kursplan* och ingår i dokumentet *Lokala regler för kurs på grundnivå och avancerad nivå vid Linnéuniversitetet* (Dnr HL/2009-0281). I det nya fastställda dokumentet har vissa ändringar gjorts i förhållande till de riktlinjer som använts inför fastställandet av kursplaner inför vårterminen 2010.

Genomförande

För att undersöka kvalitén på Linnéuniversitetets kursplaner i förhållande till riktlinjerna har en stickprovsgranskning genomförts på kursplaner fastställda inför vårterminen 2010. Granskningen genomfördes på 81 kursplaner² fördelat på 5–8 kursplaner per institution. Urvalet av kursplaner baserades på att det skulle finnas en spridning mellan institutionens olika huvudområden och ämnen, kursers fördjupningsnivå och omfattning. Kursplanerna hämtades ut från Kursinfo mellan den 30 november och den 14 december 2009. Granskningen är gjord med utgångspunkt från kursplanens rubriker.

Eftersom undersökningen är genomförd genom att granska kursplaner kan vi inte uttala oss om kursens faktiska kvalitet. Inte heller den vetenskapliga kvaliteten eller den ämnesmässiga relevansen är föremål i denna granskning. Granskningen ger däremot en bra bild av kvaliteten i Linnéuniversitetets kursplaner.

¹ Kursinfo är en utbildningsdatabas som används vid Linnéuniversitetet. Högskolan i Kalmar har använt Kursinfo tidigare. I Kursinfo matas uppgifter in som sedan levererar information till bland annat studera.nu, Ladok, till utbildningskatalog och webb samt till kurs- och utbildningsplaner.

² En förteckning över de granskade kursplanerna finns i bilaga 1

Redovisning av resultat och diskussion

Sammanfattning

Sammanfattningsvis är det främst beskrivningarna av kursens förväntade studieresultat och examinationen som verkar vara de mest problematiska avsnitten i kursplanerna. Just dessa avsnitt utgör grunden för flera andra avsnitt och är dessutom viktiga kvalitetsindikatorer som Höskoleverket kommer att granska i kommande utbildningsutvärderingar. Undersökningen omfattar inte någon granskning av den vetenskapliga kvaliteten i de förväntade studieresultaten eller de förväntade studieresultatens koppling till kursens examinationsformer. Trots detta tyder resultatet på att det bör genomföras ett övergripande universitetspedagogiskt kvalitetsarbete med syfte att utveckla och förbättra formuleringarna av de förväntade studieresultaten samt tydliggöra kopplingen till främst examinationen men även till kursens nivå/progression och innehåll. Kursens förväntade studieresultat måste också relateras till de nationella examensmålen. I detta arbete är det också viktigt att utreda vilka faktorer som bidrar till kursplanernas otydlighet i dessa avseenden.

Övriga avsnitt som kan förbättras är kursbenämningar, angivna huvudområden, angivna förkunskaper och kursens betyg samt betygsriterier och sammanvägning av eventuella delbetyg. Bristerna kan åtgärdas och beslutande organ måste säkerställa att riktlinjerna följs vid fastställandet av kursplaner. Anvisningar om hur detta ska redovisas i kursplanen framgår av riktlinjerna.

Riktlinjerna bör förtydligas när det gäller förhållandet kurs/delkurs så att det tydligare framgår hur innehållet i kursen presenteras övergripande på kurs och mer detaljerat per delkurs. Riktlinjerna bör även tydliggöra att examinationsformerna ska presenteras per delkurs. Det är också viktigt att påpeka att rubrikmall och tillhörande riktlinjer för utformandet av kursplan sprids i organisationen och fungerar som ett levande dokument som lärare och nämnder diskuterar och utvecklar.

Fakultetsnämnderna (Nämnderna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå) bör behandla de kvalitetsbrister som framkommit i kursplanerna och gemensamt ge förslag på åtgärder. Det handlar dels om att förtydliga riktlinjerna, dels att säkerställa att institutionerna har rutiner och kompetens för att säkra att riktlinjerna följs.

Fakultetsnämnderna (Nämnderna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå) bör överväga hur granskningar av kursplaner ska genomföras systematiskt. Fakultetsnämnderna har delegerat till institutionsstyrelserna vid Linnéuniversitetet att fastställa kursplaner. Kontinuerliga granskningar av kursplaner skulle ge fakultetsnämnderna (Nämnderna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå) bra underlag att bedöma aktuella kvaliteten i fastställda kursplaner som sedan kan ligga till grund för åtgärder.

Kursbenämning

Enligt riktlinjerna ska kursens titel konstrueras på ett sätt som gör att den motsvarar kursens innehåll samt är kärnfull och får inte överstiga 100 tecken.

Många av de granskade kursernas titlar är långa och inte särskilt kärnfulla medan andra är korta och inte ger mycket information om kursens innehåll. För de kurser som avser självständigt arbete/examensarbete framgår det nästan alltid vilken typ av kurs den avser. I det lokala regelverket för kurs tydliggörs hur benämningen av kurser som avser självständigt arbete/examensarbete ska konstrueras.

Rekommendation

För att skapa kursbenämningar som motsvarar kursens innehåll, är kärnfull och tydlig, rekommenderas beslutande organ att se över kursbenämningarna inför fastställande och/eller revidering av kursplan. Riktlinjerna kan tydliggöra hur konstruktionen av kursbenämningar ska se ut.

Kursens omfattning

Enligt riktlinjerna får en delkurs eller betygsatta delar av kurs inte utgöra mindre än 3 hp. I granskningen förekommer ett fåtal kurser som är 3 hp. Däremot förekommer det något fler kurser som innehåller delkurser som omfattar 1, 1,5 eller 2 hp. I övrigt sträcker sig de granskade kursplanernas omfattning mellan 3 hp och 90 hp.

När kursplaner omfattar 60 hp eller mer, tangerar de förväntade studieresultaten att i allt för stor utsträckning likna de nationella examensmålen. Det gör att de förväntade studieresultaten i sådana kursplaner riskerar att ligga på en alltför övergripande och abstrakt nivå, vilket kan göra dem svåröversiktliga.

Vid granskningen noteras att det råder en otydlighet om hur kurser och delkurser ska hanteras; det vill säga om delkurser ska/kan ha egna kursplaner eller inte. Delkurser ska dock inte ha egna kursplaner.

Rekommendation

Institutionerna rekommenderas att inte skapa kurser, delkurser eller betygsatta delar mindre än 3 hp. Institutionerna bör inte heller skapa alltför stora kurser där förväntade studieresultat och examinationer kan bli svåra att koppla samman. Riktlinjerna kan också tydliggöras huruvida delkurser inte ska ha egna kursplaner.

Fördjupning

Enligt mallen för kursplan ska fördjupningsnivå anges enligt rekommendation³ från Sveriges universitets- och högskoleförbund, SUHF.

³ G1N grundnivå, har endast gymnasiala förkunskapskrav

G1F grundnivå, har mindre än 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

G1E grundnivå, innehåller särskilt utformat examensarbete för högskoleexamen

G2F grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

G2E grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav, innehåller examensarbeteför kandidatexamen

A1N avancerad nivå, har endast kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

A1F avancerad nivå, har kurs/er på avancerad nivå som förkunskapskrav

A1E avancerad nivå, innehåller examensarbete för magisterexamen

A2E avancerad nivå, innehåller examensarbete för masterexamen

Samtliga granskade kursplaner, förutom ett fåtal vid en specifik institution, har angett fördjupningsnivå i enlighet med SUHF:s rekommendationer. Det förekommer några exempel där angiven fördjupningsnivå inte överensstämmer med kursens krav på studentens förkunskaper. En djupare granskning av huruvida det är en korrekt fördjupningsnivå och om förkunskaperna är stämmer överens med fördjupningsnivån har inte genomförts.

Rekommendation

Eftersom SUHF:s system är nytt kan det behövas utbildningsinsatser om fördjupningsnivåernas betydelse samt tydligare information om hur fördjupningsnivåerna ska anges.

Huvudområde/Ämne

Enligt riktlinjerna ska det framgå i kursplanen vilket huvudområde kursen tillhör. Ett huvudområde är alltid kopplat till en examensrätt och är en inriktning på/av en generell examen på grundnivå och avancerad nivå. En kurs kan tillhöra mer än ett huvudområde. Om kursen inte tillhör ett huvudområde ska endast ämne anges. Organisationskommittén fastställde den 16 april 2009 huvudområden för Linnéuniversitetet.

I flertalet av de granskade kursplanerna står angivet vilket huvudområde kursen tillhör men lite mer än en tiondel har inte gjort det. I vissa av fallen handlar det om att det är ämnen som inte har någon huvudområdestillhörighet. Dock förekommer exempel där kursen faktiskt tillhör ett huvudområde trots att det inte står angivet. Det är framförallt ett problem när det gäller kurser med större omfattning.

Om huvudområdet inte är angivet kan det bli problematiskt när en student ansöker om examen och en bedömning ska göras om andelen kurser som tillhör huvudområdet.

Rekommendation

Granskningen visar att det är viktigt att beslutande organ säkerställer att korrekt huvudområde anges vid fastställande av kursplan.

Förkunskaper

Enligt riktlinjerna ska i kursplanen anges de krav på förkunskaper och andra villkor, utöver grundläggande behörighet som gäller för att sökande ska kunna antas till kursen, så kallad särskild behörighet.

I princip anger samtliga granskade kursplaner enbart den särskilda behörigheten och inte den grundläggande behörigheten. I detta avseende brister riktlinjerna, varför man i de nyligen fastställda instruktionerna till kursplan har tydliggjort att grundläggande behörighet ska anges.

I övrigt är det många programkurser som i förkunskaperna uttrycker behörigheten som att studenter som är antagna till det aktuella programmet är behöriga till kursen. Förkunskaperna är alltså inte uttryckta i form av faktiska förkunskaper. Ett mindre antal

kursplaners förkunskaper är uttryckta på ett sådant sätt att det är oklart vad som krävs för att vara behörig.

Eftersom antagning till kursen är ett positivt myndighetsbeslut kan inte studenten nekas tillträde, även om det senare visar sig att studenten inte har nödvändiga kunskaper för att tillgodogöra sig kursen. Felaktigt eller otydligt uttryckta förkunskaper kan innebära ett onödigt arbete för såväl student som universitet.

Rekommendation

Beslutande organ måste inför fastställande av kursplan säkerställa att behörigheten är korrekt uttryckt i enlighet med bestämmelserna i Högskoleförordningen samt Linnéuniversitetets lokala regler. Inför fastställandet måste även beslutande organ säkerställa att formuleringar likt ”behörig till kursen är de som är antagna till programmet” inte förekommer. Ett sätt att förebygga problemen kan vara att öka den pedagogisk medvetenhet om betydelsen av förkunskaper för lärande.

Förväntade studieresultat

Enligt riktlinjerna ska de förväntade studieresultaten uttrycka vad studenterna förväntas kunna efter genomgången kurs vad avser kunskaper och kunskapsnivå. För att få godkänt på genomgången kurs ska studenten ha uppnått de förväntade studieresultaten. Enligt riktlinjerna ska de förväntade studieresultaten anges dels för hela kurser, dels preciserat för varje delkurs. De ska även synliggöra kursens nivåindelning och progression samt formuleras med hänsyn till kursens innehåll och omfattning för betyget godkänd.

Bakom välformulerade förväntade studieresultat ligger pedagogiskt arbete och kvalitetsarbete. Det handlar om att tydliggöra kopplingen mellan de förväntade studieresultaten och kursens examination men också till innehåll, undervisningsformer och kurslitteratur. I kursens uppläggning och planering ska de förväntade studieresultaten formuleras först för att sedan följas av hur dessa examineras, hur kursens läggs upp och vilka läromedel som användas. Tillvägagångssättet är ett sätt att genomföra utbildningsplanering och benämns *aligned teaching (lärcentrerad undervisningsplanering)*⁴.

De förväntade studieresultaten ska vara examinerbara, utvärderingsbara och tydliga samt spegla kursens nivå. De ska vara rimliga och inte vara identiska med kursens syfte och innehåll. Fokus ska ligga på vad studenten förväntas kunna efter genomgången kurs. Formuleringen av de förväntade studieresultaten ska följa sättet på vilka de nationella examensmålen är konstruerade. Följande tre underrubriker speglas i kursens förväntade studieresultat, även om vissa kurser bara behandlar studenters färdigheter⁵:

- Kunskap och förståelse
- Färdighet och förmåga
- Värderingsförmåga och förhållningssätt

⁴ *Kvalitetsutvärdering för lärande* Rapport 2009:25 R s. 10-11

⁵ *Stöd för att skriva lärandemål på kursnivå*, UtvecklingCentrum för Lärande, UCL 2006-06-13

Kopplingen mellan de lärandemålen och utbildningens nivåer illustreras genom modell 1. De europeiska Dublindeskriptionerna och de nationella examensmålen i Högskoleförordningen uttrycker vad studenten förväntas kunna efter avslutad utbildning. I utbildningsplaner och kursplaner sker konkretiseringen av de nationella examensmålen.

Modell 1. Bolognaprocessen Nivåer och lärandemål i undervisningsplaneringen⁶

Förväntade studieresultat som är välformulerade kännetecknas av aktiva verb, ord eller fraser som beskriver generella kompetenser, materialet, området eller temat som studenten jobbar med. Det är viktigt att de förväntade studieresultaten är konkreta. I detta sammanhang är ”förstå” ett vagt verb som är svårt att mäta och man kan istället konkretisera med ord som framställa, beskriva med egna ord, tolka eller generalisera, se nedanstående exempel⁷:

- Förstå hur lagar och regler för samhällsplanering tillämpas → Förklara samband mellan tillämplig lagstiftning och den fysiska planeringsprocessen.
- Läs vetenskapliga texter inom utbildningsvetenskap → Referera till lämpliga vetenskapliga texter inom utbildningsvetenskap.

⁶ ”Förslag på ett nytt system för kvalitetsutvärdering av högskoleutbildningar”

Powerpointpresentation, 090624 ,Högskoleverket

⁷ Stöd för att skriva lärandemål på kursnivå, UtvecklingCentrum för Lärande, UCL 2006-06-13

De förväntade studieresultaten ska inte beskriva hur studenten når målet utan beskriva resultatet av kursens läroprocesser. Ett stort antal förväntade studieresultat kan innebära att målen är för detaljerade.

Granskningen av de förväntade studieresultaten gjordes genom att vi undersökte antalet angivna förväntade studieresultat för varje kurs. I de fall kursen var indelad i delkurser undersökte vi om de förväntade studieresultaten var angivna för hela kursen och preciserade per delkurs. Granskningen omfattar inte den vetenskapliga kvaliteten i de uttryckta förväntade studieresultaten i förhållande till kursens ämnestillhörighet, dock har en något djupare analys gjorts angående sättet på vilket de förväntade studieresultaten är uttryckta.

Nästan samtliga granskade kursplaner uttryckte de förväntade studieresultaten i punktform, vilket är att föredra.

Ungefär hälften av de granskade kursplanerna bestod av i delkurser, och av dem är det endast två⁸ som anger de förväntade studieresultaten både för hela kursen och specificerat per delkurs. De förväntade studieresultaten är dessutom uttryckta på ett tydligt examinerbart sätt och fokuserar vad studenten förväntas kunna efter genomförd kurs.

Nästan samtliga övriga kursplaner som innehåller delkurser har enbart angivit förväntade studieresultat per delkurs och inte för kursen i sin helhet. Några få kursplaner är så pass otydliga med innehållet i kursen och om kursen är uppdelad i delkurser att de förväntade studieresultaten är svåra att förstå.

Antalet förväntade studieresultat måste ses i förhållande till kursens omfattning i högskolepoäng och till kursens innehåll. Det är rimligt att en kurs på 7,5 hp har färre antal förväntade studieresultat än en kurs på 15 hp. Antalet måste även ses i förhållande till hur de förväntade studieresultaten uttrycks.

Sättet på vilket de förväntade studieresultaten uttrycks varierar mellan de granskade kursplanerna. Få av de granskade kursplanerna lyckas uttrycka de förväntade studieresultaten så att de faktiskt fokuserar på resultatet, det vill säga vad studenten förväntas kunna efter avslutad kurs. Det studentcentrerade lärperspektivet där studentens resultat sätts i fokus är centralt i Bologna-processen. Få kursplaner använder sig av aktiva verb för att uttrycka vad studenten förväntas kunna.

En mindre del av de granskade kursplanerna redogör för kursens syfte under rubriken Förväntade studieresultat. Många av kursplanernas förväntade studieresultat liknar mer en innehållsbeskrivning än välformulerade förväntade studieresultat.

Många av de förväntade studieresultaten är otydligt och luddigt formulerade. Det borde göra det svårt att både konstruera examinationer och att bedöma om studenterna uppnått de förväntade studieresultaten. Om inte examinationerna kan konstrueras

8 Statsvetenskap II, 1SK200 och Historia, allmän kurs (ej kandidatkurs), 2HI300

utifrån vad studenten förväntas kunna efter avslutad kurs är det förmodligen något annat som prövas hos studenterna.

Kursvärderingar ska genomföras på varje kurs och ger studenterna möjlighet att utvärdera kursen gentemot de uppsatta målen, alltså de förväntade studieresultaten. I det hänseendet är det viktigt att de förväntade studieresultaten är tydliga, examinerbara och utvärderingsbara. Att uttrycka de förväntade studieresultaten på ett korrekt sätt är en grundläggande del i ett fungerande kvalitetsarbete på kursnivå.

I granskningen av kursplaner framkommer det att formuleringen av de förväntade studieresultaten skiljer sig åt kvalitetsmässigt mellan institutioner och ämnen med även delvis mellan fördjupningsnivåer.

Rekommendation

Granskningen av de förväntade studieresultaten visar att ett övergripande universitetspedagogiskt kvalitetsarbete bör inledas med fokus på hur förväntade studieresultat formuleras samt kopplingen mellan förväntade studieresultat och hur kursen examineras samt kursens innehåll. Det är också viktigt att detta arbete utreder bakomliggande orsaker till kursplanernas otydligt formulerade förväntade studieresultaten och dess relation till examination och innehåll.

Innehåll

Enligt riktlinjerna ska kursens huvudsakliga innehåll i delkurser och delmoment beskrivas i kursplanen. Innehållet ska relateras till de förväntade studieresultaten och preciseras för respektive delkurs. Hur innehållet förhåller sig till de förväntade studieresultaten har inte granskats eftersom den genomförda granskningen inte omfattat de förväntade studieresultatens vetenskapliga kvalitet som t.ex. dess praktiska relevans.

I de flesta fall framgår kursens innehåll relativt tydligt och i de fall kursen är indelad i delkurser är innehållet uppdelat per delkurs enligt riktlinjerna. I flertalet av de granskade kursplanerna anges innehållet genom en punklista där de moment som behandlas i kursen räknas upp.

För större kurser, omfattande 15 hp eller mer, som innehåller mindre moment är det svårt för läsaren att få en helhetsbild av kursens innehåll. En granskad kursplan på 30 hp har under rubriken ”Innehåll” räknat upp 54 punkter som kursen behandlar. En sådan detaljnivå gör det svårt för utomstående att få ett grepp om kursens innehåll och upplägg.

Enligt riktlinjerna ska även information om obligatoriska moment finnas med och om delar av kursen består av verksamhetsförlagd utbildning (VFU) eller motsvarande. Vilka moment som är obligatoriska framgår i flertalet av de granskade kursplanerna och de som inte angett det under denna rubrik har oftast angett detta under ”Undervisningsformer”. Med något undantag framgår även närvaroplikt och omfattningen av VFU/praktikperioder relativt tydligt i de granskade kursplanerna.

Rekommendation

För större kurser indelade i delkurser bör det av riktlinjerna tydligare framgå att kursens huvudsakliga innehåll ska beskrivas mer övergripande och eventuellt vilka större moment som behandlas i kursen innan innehållet per delkurs preciseras. Obligatoriska moment och omfattningen av VFU/praktikperioder bör förtydligas ytterligare i kursplanerna.

Undervisningsformer

I kursplanen ska undervisningsformer anges. Ett fåtal granskade kursplaner ger en beskrivning av kursens undervisningsformer medan övriga gör en uppräkningslista av olika undervisningsformer. Drygt en tredjedel av de granskade kursplanerna anger under denna rubrik vilka moment som är obligatoriska trots att det i instruktionerna framgår att denna information ska anges under ”Innehåll”.

Om samtliga uppräknade former för undervisning verkligen genomförs i kurserna, eller bara täcker in eventuella undervisningsformer som kan komma att användas, kan inte kommenteras eftersom vi i denna granskning inte undersökt kursernas praktiska genomförande. Detta är dock inget som efterfrågas i instruktionerna till utformningen av kursplan och i de granskade kursplanerna framgår undervisningsformerna tydligt.

Rekommendation

Det vore önskvärt att de olika formerna för undervisning kopplades mot kursens innehåll och därmed blev mer beskrivande och tydligare för studenterna.

Examination

I riktlinjerna för kursplan står att de examinationsformer som används för att bedöma studenternas prestationer ska anges, specificeras och vara anpassade till de förväntade studieresultaten. Det framgår även att det *inte* är tillräckligt att ge en exemplifierande uppräkningslista av examinationsformer eller att ange att examination sker skriftligt och muntligt löpande under kursens gång samt i slutet av kursen. I vilken utsträckning examinationsformerna är kopplade till de förväntade studieresultaten har inte granskats.

Med ett fåtal undantag för kursplaner som inte anger någon examinationsform alls, innehåller samtliga kursplaner en uppräkningslista av examinationsformer snarare än en beskrivande text. Det finns också kursplaner som anger att examinationen sker skriftligt och muntligt löpande under kursens gång och exempel på kursplaner där det framgår att formerna för examination presenteras eller bestäms vid kursstart eller specificeras i en studiehandledning.

Av granskade kursplaner rörande examensarbeten/självständigt arbete, innehåller endast något fler än hälften en tydlig beskrivning av kursens examination. Det förekommer också några kursplaner som dessvärre inte innehåller några uppgifter alls om examinationsformer och ytterligare några där beskrivningen av examinationen är mycket otydlig i förhållande till kursernas annars relativt tydligt uttryckta och examinerbara förväntade studieresultat och innehåll.

Enligt Högskoleförordningen ska formerna för att bedöma studenternas prestationer anges i kursplanen. Syftet med informationen i kursplanen är att studenterna ska få information om hur kursen examineras. Efter ett tillsynsbesök vid Lunds universitet skriver Högskoleverket i sin rapport att en exemplifierande uppräkningslista inte anses ge studenten tillräcklig information om hur examinationen ska gå till och kan därmed inte vara förenlig med förordningens bestämmelser. I likhet med detta är det inte tillräckligt att formerna för examination bestäms eller presenteras vid kursstart eller i en studiehandledning.

Rekommendation

För att tydliggöra kopplingen mellan kursens förväntade studieresultat, innehåll/delmoment och examination i framförallt större kurser bör riktlinjerna kompletteras genom att införa en ny instruktion om att examinationsformerna ska anges per delkurs. Resultatet av kursplansgranskningen tyder på att ett universitetsövergripande kvalitetsarbete för att tydliggöra kopplingen mellan examinationen och kursens förväntade studieresultat bör genomföras med fokus på aspekter kring lärande och kompetens. Kvalitetsarbetet kan också omfatta examinationens innebörd dvs. relationen lärprocess och/eller ett mätinstrument av studieresultat.

Betyg

Enligt Högskoleförordningen ska de betygsgrader som används för kursen anges i kursplanen. Med några få undantag anger samtliga granskade kursplaner vilken betygsskala som gäller för kursen.

Rekommendation

Att betygsgrader för kursen anges i kursplanen är något som beslutande organ ska säkerställa innan fastställande av kursplan sker.

Bedömningskriterier och sammanvägning av betyg

I kursplanen ska bedömningskriterier⁹ för betyget godkänd anges och i riktlinjerna finns standardformuleringen ”För betyget godkänd ska de förväntade studieresultaten vara uppnådda”. Av de granskade kursplanerna är det en femtedel som anger vilka bedömningskriterierna är för att uppnå betyget godkänd på kursen.

Om slutbetyget på kursen är en sammanvägning av delbetyg ska detta anges samt kriterierna för vad som krävs för att erhålla betyget godkänd¹⁰ på kursen som helhet. För de kurser som är uppdelade i delkurser är det inte alla granskade kursplaner som anger kriterier för hur sammanvägning av delkursbetygen sker.

Att inte samtliga kursplaner innehåller information om kriterier för att erhålla betyget godkänd eller hur sammanvägningen av delbetyg sker är anmärkningsvärt då det i det första fallet dessutom finns en standardformulering och att denna information är av betydelse för examinationen och inte minst för examinatoren.

⁹ I nu gällande regelverk är bedömningskriterier utbytt mot betygskriterier

¹⁰ Ändrat i nu gällande regelverk till väl godkänt istället för godkänd på kursen som helhet

Rekommendation

Att information om kriterier för att erhålla betyget godkänt anges och hur sammanvägning av delkursbetyg görs är något som beslutande organ ska säkerställa innan fastställande av kursplan.

Begränsning av antalet examinationer

Enligt Högskoleförordningen har en student rätt till minst fem examinationstillfällen på en kurs och minst två VFU/praktikstillfällen och om eventuella begränsningar finns ska detta särskilt anges i kursplanen.

En femtedel av de granskade kursplanerna anger begränsningar av antalet examinationstillfällen. Majoriteten begränsar dessa till fem, de övriga till sex tillfällen. Det förekommer också att man i kursplanen upprepar Högskoleförordningens bestämmelser om att minst fem examinationstillfällen erbjuds men inte anger någon begränsning, medan man i drygt hälften av kursplanerna inte begränsar antalet examinationstillfällen alls. I ett fåtal av kursplanerna anges Högskoleförordningens bestämmelser eller anges begränsningar av antalet examinationstillfällen under en annan rubrik. För kurser innehållande VFU eller motsvarande anger majoriteten en begränsning av antalet praktikstillfällen till två.

Rekommendation

Information om eventuella begränsningar av examinationstillfällen eller VFU-perioder ska anges under korrekt rubrik och överrensstämma med Högskoleförordningen samt lokala regler vid Linnéuniversitetet. Att korrekt information finns med ska säkerställas innan aktuell kursplan fastsätts av beslutande organ.

Kvalitetsutveckling

Enligt instruktionerna för utformning av kursplan ska det framgå *hur* kursvärderingen genomförs och återkopplas till studenterna. Det finns också ett exempel på standardformulering i instruktionerna ”En skriftlig kursvärdering genomförs och sammanställs i en rapport, vilken arkiveras vid institutionen. Resultatet och eventuellt vidtagna åtgärder kommuniceras med kursansvarig och presenteras för studenterna vid nästa kurstillfälle”. Med några undantag har samtliga granskade kursplaner angett *att* kursvärdering genomförs, återkopplas och att sammanställningen av studenternas kursvärderingarna finns tillgänglig vid institutionen/lärosätet. Ungefär hälften anger att kursvärderingen sker skriftligt eller är webbaserad och en tredjedel anger också att den kommuniceras med kursansvarig eller programråd.

Om syftet med kursplanens beskrivning av kvalitetsutveckling är att ange hur bl. a. kursvärdering genomförs och återkopplas till studenterna är den exemplifierande standardformuleringen inte tillfredställande då den endast beskriver *att* detta sker men inte *hur* det sker. Dessutom anger den endast att åtgärder kommuniceras med kursansvarig eller programråd, inte till studenterna. Denna standardformulering är borttagen i det nu gällande regelverk vid Linnéuniversitetet. En bidragande orsak till att kvalitetsutvecklingsstycket inte är så utförligt som önskas kan vara att vid tidpunkten för fastställande av dessa kursplaner hade kursansvariga eller motsvarande inte någon

organisation att luta sig mot eftersom Linnéuniversitetet eller respektive ny institution ännu inte hade gemensamma riktlinjer eller liknande för kursvärderingar.

Rekommendation

Kvalitetsutveckling angående utformning, genomförande och återrapportering av kursvärderingar bör behandlas i nämnderna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå efter diskussion med institutionerna.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Granskningen av kurslitteratur och övriga läromedel har enbart utgått från anvisningarna för hur litteraturen ska anges. Det har inte genomförts någon granskning av litteraturens ämnesrelevans, vetenskapliga kvalitet eller koppling till kursens förväntade studieresultat.

Majoriteten av kursplanerna har angivet kurslitteraturen korrekt enligt riktlinjerna. De flesta av de som inte angivet litteraturen enligt anvisningar har inte angett sidantal, vilket uppskattas av studenter och därför finns med i anvisningarna, eller har man inte delat upp kurslitteraturen per delkurs. Litteraturen är främst svensk men det finns flera kurser med inslag av engelsk litteratur medan ett fåtal av de granskade kurserna har enbart engelsk litteratur. Det finns några examensarbetskurser som inte uppger någon litteratur alls.

Rekommendation

Instruktionerna om kurslitteratur och övriga läromedel i riktlinjerna ska följas.

Övrigt

Kursplaner kan innehålla rubriken ”Övrigt” där eventuella övergångsbestämmelser och övriga föreskrifter som behövs kan anges. De fåtal av de granskade kursplanerna som använt sig av rubriken informerar främst om att kursen medför en merkostnad för studenterna. Ingen av kursplanerna har angivit några övergångsbestämmelser eller andra föreskrifter.

Kurser inom lärarutbildningen

Lärarutbildningen har fått dispens från en gemensam integrerad utbildning, vilket innebär att lärarutbildningarna vid campus Kalmar och Växjö inte behöver ha gemensamma kurs- och utbildningsplaner under 2010. Detta innebär inte att kurser och utbildningsplaner inom lärarutbildningen fått dispens från att lägga in sina respektive kurs- och utbildningsplaner i Linnéuniversitetets kursplanemall och Kursinfo.

Granskningen omfattar totalt 9 kursplaner inom lärarutbildningen som genomförs vid olika institutioner. Kurser inom lärarutbildningen utgör inget undantag angående resultatet och analysen av den genomförda kursplansgranskningen. Dock finns det saker som bör uppmärksammas och främst gäller detta kursernas omfattning. Flertalet av de granskade lärarutbildningskurserna omfattar 60 hp eller mer och i en genomgång av större kurser fastställda inför höstterminen 2010 (genomförd i slutet av november 2009) visade det sig att 14 av totalt 18 kursplaner fanns inom lärarutbildningen. Kursplanernas angivna huvudområden är oftast korrekt men det förekommer

kursplaner där huvudområdet utbildningsvetenskap eller lärarutbildning anges vilket inte är några inrättade huvudområden vid Linnéuniversitetet. Av nuvarande kurskodning framgår det inte alltid tydligt vilka kurser som är lärarutbildningskurser och för 2010 finns beslut på att kurser inom lärarutbildningen behåller respektive kurskod beslutad vid tidigare lärosäte.

När kursplaner omfattar så stora kurser som 45 hp eller mer är det extra viktigt att tydliggöra respektive delkurs förväntade studieresultat, innehåll och examination. I de fall kurser inom lärarutbildningen vars kursnamn och kurskodning inte är tydligt kopplad till lärarutbildningen är det svårt att i t.ex. en genomgång av kurser få en överblick av samtliga kurser inom lärarutbildningen. Så länge det inte finns ett inrättat huvudområde inom lärarutbildningen kan det underlätta utsökningen av lärarutbildningskurser om samtliga kursplaners namn och/eller kurskod tydligt kopplas till lärarutbildningen.

Rekommendation: Lärarutbildningen bör tillsammans med berörda institutioner överväga antalet större kurser omfattande 45 hp eller mer och se över kursernas benämning, kurskodning samt angivna huvudområden.

Övriga synpunkter

Kursplaner ska fastställas på svenska. I granskningen finns exempel på kursplaner med delvis svensk och engelsk text. Efter fastställandet av den svenska kursplanen görs sedan en översättning av kursplanen till engelska och det språk kursen ges på.

Ett fåtal kursplaner som granskats anger tidsramar för första omtentamen (inom 5 till 8 v eller 6 v) som inte stämmer överrens med de fastställda lokala reglerna vid Linnéuniversitetet. Detta bör påpekas och ändras.

Slutsats

I Högskoleverkets förslag på nytt system för utbildningsutvärderingar anges lärandemål och examination som en av de tre kvalitetsindikatorerna som ligger till grund för bedömning. De andra två är läranderesultat och studenternas erfarenheter och inflytande. Huvudfrågan i de nya utbildningsutvärderingarna är hur väl lärosätet kan säkerställa att studenterna når examensmålen. Tanken är att den första kvalitetsindikatorn lärandemål och examination ska undersöka hur väl de nationella examensmålen täcks in i utbildningens kunskapsformer och att de uppsatta målen examineras på ett relevant sätt.

Det nya utbildningssystemet är anpassat till de förändringar som genomfördes i examensordningen från 2007 som en följd av arbetet inom ramen för Bolognaprocessen. Den europeiska utbildningsharmoniseringen innebär en syn på kvalitet där studentens lärande och resultat sätts i fokus och där lärandemål definieras först för att sedan bestämma kursens examinationer och undervisningens upplägg och innehåll.

Som enskilt lärosäte måste Linnéuniversitetet vid utbildningsutvärderingar kunna visa att de förväntade studieresultaten är examinerbara och tydliga samt att examinationerna

formas utifrån vad studenten förväntas kunna efter genomgången kurs. Högskoleverket föreslår att inför granskningarna ska varje enskilt lärandemål redovisas i lärosätets självvärdering samt hur det är tänkt att examineras. Att studenterna känner till betygskriterierna i förväg är en förutsättning. Kopplingen mellan kursens mål och examensmålen kommer också att granskas.

Med bakgrund av genomförd granskning konstateras att det finns ett behov av ett universitetsgemensamt utvecklingsarbete med syfte att tydliggöra kopplingen examensmålen och kursens mål (förväntade studieresultat) samt mellan kursens förväntade studieresultat och examination. I detta arbete är det viktigt att ta vara på all kompetens som finns inom universitetspedagogisk utveckling vid universitetet.

Kursnamn	Omfattning	Institution	Kurskod
Ambulanssjukvård	12 hp	HV	4VÅ610
Handledning I	7,5 hp	HV	1VÅ001
Klinisk kurs I	15 hp	HV	1OM110
Klinisk kurs II	7,5 hp	HV	1OM112
Klinisk kurs III	30 hp	HV	2OM305
The Elderly in Modern Society	7,5 hp	HV	1VÅ220
Vårdvetenskap/Omvårdnad - palliativ vård	7,5 hp	HV	2VÅ116
Vårdvetenskap - i patientens värld	7,5 hp	HV	1VÅ420
Handikappvetenskap - autismspektrum I	30 hp	SA	1SA400
Självständigt arbete på masternivå	30 hp	SA	4SA82E
Organisation och ledarskap inom välfärdssektorn	30 hp	SA	4SA840
Människors gemensamma och specifika livsvillkor - uppsatsarbete	7,5 hp	SA	1SA443
Socialpsykologi	30 hp	SA	1SD100
Socialpsykologi	30 hp	SA	2SD300
Självständigt arbete i idrottsvetenskap/Magisteruppsats	15 hp	PPI	4IV204
Avancerat friluft/äventyrsidrott - Sportfiske i Sverige	15 hp	PPI	1ID005
Fritidens ledarskap för barn och unga	60 hp	PPI	GI2141
Idrott, hälsa och natur för verksamhet i förskoleklass fritidshem och grundskolans tidigare år	60 hp	PPI	GI2511
Psykologi I	30 hp	PPI	1PS600
Perspektiv på elevhälsa	7,5 hp	PPI	1MB303
"Ich bin ein Berliner" - Berlin, framväxten av en modern metropol	7,5 hp	SOL	1TY204
Avancerad svenska för utländska studerande	30 hp	SOL	1SV220
Beginner's Swedish, part 1	7,5 hp	SOL	1SV731
Engelska, allmän kurs	30 hp	SOL	1EN210
Filmvetenskap, introduktionskurs	15 hp	SOL	1FV111
Franska inom Programmet för internationell administration med	30 hp	SOL	1FR230

språk			
Svenska språket	60 hp	SOL	1SV120
Biblioteks- och informationsvetenskap I	30 hp	KV	1BO100
Geografi	30 hp	KV	1GG200
B-uppsats i Konst- och bildvetenskap	7,5 ho	KV	1KD154
Musikdidaktik	60 hp	KV	GI2451
Kulturmiljövetenskap II	30 hp	KV	1KU150
Koranen. En islamologisk introduktion	7,5 hp	KV	1RK015
Bild och bilddidaktik II	15 hp	KV	1BD101
Historia, allmän kurs (ej kandidatkurs)	30 hp	KV	2HI300
Praktikarbete	30 hp	SV	2SH330
Statvetenskap II	30 hp	SV	1SK200
Medie- och kommunikationsvetenskap 31-60 hp	30 hp	SV	1MK261
Ekonomijournalistik	7,5 hp	SV	1JO203
Sociologi med arbetslivsriktning	15 hp	SV	1SO131
Freds- och utvecklingsstudier II	30 hp	SV	1FU200
Företagsekonomi I - organisation, marknadsföring och ekonomistyrning	30 hp	ELNU	1FE760
Företagsekonomi II - redovisning och finansiering (d)	15 hp	ELNU	1FE715
Grundläggande organisationsteori	7,5 hp	ELNU	1FE006
Grundläggande organisationsteori	7,5 hp	ELNU	1FE902
Organization and Leadership Studies	30 hp	ELNU	2FE09E
Från kundens perspektiv	30 hp	ELNU	1MF002
Logistik	7,5 hp	ELNU	1FE907
Nationalekonomi I - allmän kurs	30 hp	ELNU	1NA881
Design och designprocess	22,5 hp	DE	2DI020
Plats och icke-plats	3 hp	DE	2DI021

Design och designområden	21 hp	DE	2DI03E
Design, grafisk produktion och publikationer II	7,5 hp	DE	1DI016
Design och samtida debatt	3 hp	DE	1DI013
AUO delkurs 5c Examensarbete Kemididaktik	30 hp	NV	GO9294
Allmän kemi 1	7,5 hp	NV	1KE910
Allmän kemi 1	7,5 hp	NV	OX9101
Examensarbete i farmaci	15 hp	NV	2FA003
Folkhälsonutrition	7,5 hp	NV	1BL005
Molekylär nutrition och toxikologi	9 hp	NV	1KE004
Optometri I	15 hp	NV	1OP001
Naturkunskap för gymnasielärare	90 hp	NV	GI9301
Enhetsoperationer i Bioenergisystem	7,5 hp	TEK	4BT002
Byggnadsproduktion 2	7,5 hp	TEK	1BY006
Examensarbete för gymnasieskolans yrkesämnen	15 hp	TEK	2UV06L
Glaskemi och glasteknologi	15 hp	TEK	2KE913
Maskinkonstruktion III	7,5 hp	TEK	2MT007
Inriktning skogens skatter	30 hp	TEK	OX9171
Elteknik och reglerteknik	4 hp	SJÖ	1EL861
Elteknik, elektronik och reglerteknik	4,5 hp	SJÖ	1EC13I
Energiteknik	12 hp	SJÖ	1ET51D
Examensarbete	7,5 hp	SJÖ	1EX01E
Traditionsfartyg Ånga	10,5 hp	SJÖ	1TA01I
Fartygsbefäl klass VII	40 hp	SJÖ	1F701K
Analys I	7,5 hp	DFM	1MA102
Aktuella frågeställningar inom vågutbredning	7,5 hp	DFM	4ED094
Datorsäkerhet	7,5 hp	DFM	1DV200

Lärrinriktning i datavetenskap	60 hp	DFM	2DV099
Examensarbete på masternivå (inom datavetenskap)	15 hp	DFM	5DV01E
Funktionalanalys	7,5 hp	DFM	4MA115
Systemtänkande	7,5 hp	DFM	5IK004